

αὐτὴν ἀνάμνησιν νὰ ἀποθάνω. Δι' ὃ, τὴν ἐπομένῃν ἡμέραν, μετέβην εἰς τὸν οἰκίσκον, κατεχόμενος ὑπὸ πικρίας, τοῦτο δὲ ματαίως προτεπάθουν νὰ τὸ κρύψω ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἀνθρώπου χαίροντος, καὶ μὴ δυναμένου νὰ κρατήσῃ μυστικά. Ἡ Ζιναΐδα μὲ ἐδέχθη πολὺ ἀπλῶς, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς συγκινήσεως, καὶ μοι ἔδωκε μόνον τὴν χεῖρα της. "Ολον τὸ μυστηριώδες ὕψος, ὅπερ εἶχε λάβει, διελύθη ἐν μιᾷ στιγμῇ. Βεβαίως δὲν ἀνέμενον τίποτε περισσότερον, καὶ μὲ αὐτὰ ὁμοῦ παρῆλθε καὶ ἡ θλίψις μου. Ἐνόησα ὅτι εἰς τὰ ὅματα τῆς Ζιναΐδος ἐφαίνοντο παῖδι, καὶ τοῦτο μὲ δυσηρέττει υπερβολικά. Ἡ Ζιναΐδα ἐπεριπάτει ἄνω καὶ κάτω ἐν τῷ δωματίῳ, καὶ εἰς ἕκαστον βῆμα μου ἐμειδία· ὃ νοῦς της εὐρίσκετο μακρὰν πολλὴν, τοῦτο ἐγὼ τὸ ἔβλεπα λίαν καθαρώς. Ἡθέλησα νὰ τὴν ἐρωτήσω διὰ τὴν χρεσινὴν σκηνὴν, ἀλλὰ ἐπρωτίμησα ν' ἀποσυρθῶ εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δωματίου.

Εἰσηλθεν ὁ Μπελοζόρωφ, καὶ ἔχρην πρώτην φοράν, διὰ τὴν ἔλευσίν του.

— Δὲν σᾶς εὗρον ἡσυχῶν ἵππον, εἶπεν οὗτος μὲ σοβαρὰν φωνήν. Ὁ ἵπποδαμαστής μοι ὑπεσχέθη μίαν φορβάδα ἀλλὰ δὲν εἶμαι βέβαιος. Φοβοῦμαι.

— Τί φοβεῖσθε; ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἐρωτήσω.

— Τ.; Βλέπετε, σεῖς δὲν γνωρίζετε ἵππαιάν. Κύριος δὲ γνωρίζει τί μπορεί νὰ πάθῃτε.

— Αὐτὸ εἶναι λογαριαμὸς ἰδικός μου, θηρίον μου. Ἀφ' οὗ θέλετε οὕτως, ἐγὼ θὰ παρακαλέσω τὸν πατέρα τοῦ Βαλδεμάρ.

— Καὶ θέλετε τὸν ἵππον διὰ νὰ ἐξέλθῃτε μετ' αὐτοῦ;

— Μετ' αὐτοῦ, ἢ μετ' ἄλλου, αὐτὸ δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει. Μόνον μὲ σᾶς δὲν θὰ ἐξέλθω.

— Ὅχι, ἡμεῖς; Ὅπως θέλετε, ἐγὼ θὰ σᾶς φέρω τὸ ἄλογον.

— Σᾶς παρακαλῶ ὅμως νὰ μὴ μοῦ φέρετε καμμίαν ἀγγελίαν. Σᾶς προειδοποιῶ, ὅτι θέλω νὰ τρέξω.

— Τρέξατε ὅσον θέλετε. Μὲ ποῖον θὰ υπάγῃτε μόνον, μὲ τὸν Μαλιέφσκην.

— Καὶ διατί ὄχι μὲ αὐτὸν στρατιῶτα μου; Ἀλλὰ ἡσυχάσατε, προσέθεσεν αὐτὴ, καὶ μὴ διδῃτε πῦρ εἰς τὰ ὅματα σας. Θὰ λάβω καὶ σᾶς μαζὺ μου. Σεῖς ξεύρετε πόσον σκοτίζομαι διὰ τὸν Μαλιέφσκην, καὶ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν.

— Αὐτὸ τὸ λέγετε διὰ νὰ μὲ καθησυχάσετε; εἶπεν ὁ Μπελοζόρωφ.

Ἡ Ζιναΐδα ἐγέλασε. — Διὰ νὰ σᾶς καθησυχάσω! ὦ! οὐ! οὐ! ὦ! στρατιῶτα μου, εἶπε τέλος αὐτὴ, ὡς μὴ εὐρίσκουσα ἄλλην λέξιν. Καὶ σεῖς κ. Βαλδεμάρ, θὰ ἔλθῃτε μαζὺ μας;

— Ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ... νὰ πηγαίω μὲ πολλοῦς.

— Προτιμᾶτε, φαίνεται, tête-à-tête πολὺ καλὰ.

— Πηγαίνεται. Μπελοζόρωφ καὶ μὴ φλυαρήτε· μοῦ χρειάζεται χωρὶς ἄλλο αἰσιον ὁ ἵππος.

— Ναὶ ἀλλὰ χρήματα ποῖος θὰ δώσῃ; εἶπεν ἡ γραῖα πρηνήπεσσα.

— Περί αὐτοῦ δὲν σᾶς ἠρώτησα. Ὁ Μπελοζόρωφ μὲ ἐμπιστεύεται.

— Σὲ ἐμπιστεύεται, σὲ ἐμπιστεύεται, καὶ ὁ λάφυρός της ἐξηράνθη κ' ἐφώναζε μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῶν φωνητικῶν ὀργάνων της τὴν ὑπέρβειαν.

— Maman, ἐγὼ σᾶς ἔδωκα κώδωνα.

— Εὐδοκία! ἐπανελάθεν ἡ γραῖα.

Ὁ Μπελοζόρωφ ἀπεχαιρέτισε καὶ ἐγὼ ἠκολούθησα αὐτόν.

XX

Τὴν ἐπομένῃν πρωΐαν ἠγέρθην πολὺ ἐνωρίς, ἔλαβον τὴν φορβάδα μου καὶ ἐξῆλθον εἰς μακρὸν περίπατον. Ἡθέλησα νὰ διασκεδάσω τὴν θλίψιν μου. Ἡ ἡμέρα ἦτο ὠραιότατη, φωτεινὴ, καὶ πολὺ κausτική· παιγνιδίζον ἀεράκι περιέπτατο ἐπὶ τῆς γῆς, ἀθρόβως. Ἀνῆλθον λόφους καὶ διέλθον δάσκη· ἠθροκόμην ὅτι ἦμην δυστυχής, καὶ ἤθελον ἐν τῇ ἀπομονώσει νὰ εὕρω ἡσυχίαν· ἀλλὰ ὁ ὠραίος καιρὸς, ὁ μυρωδαῖς ἀέμος, περιεπταμένους ἄνωθεν τῶν τρασίνων χόρτων, δὲν κατόρθωσαν νὰ μοι ἀποσπῶσι τὰς ἀναμνήσεις τῶν ἀλησμονητῶν λόγων, τῶν φιλημάτων, ἅτινα μοι κατεῖχον τὴν ψυχὴν μου. Ἡρεσκήμην νὰ πιστεύω, ὅτι ἡ Ζιναΐδα ἤθε-

λεν ἐκτιμᾷ με τὸν ἡρώτημόν μου, καὶ ἤρχισα νὰ σκέπτομαι πῶς δύναμαι νὰ τὴν ἀποσπῶ ἀπὸ τὰς χειρὰς φαντασιωδῶν ἐλθρῶν, πῶς πλήρης αἵματος, θὰ τὴν ἀρπάξω ἀπὸ τὴν φυλακὴν, καὶ πῶς θὰ ἀποθάνω εἰς τοὺς πόδας της. Τὸ πνευμά μου ἐσυννεφούτο. Ἐνθυμήθην εἰκόνα τινα, ἥτις ἐκρέματο εἰς τὴν αἰθουτάν μας, παριστάνουσα τὸν Μαλέκ Ἀδελ, σώζοντα τὴν Ματθίλδην. Κατόπιν ἔφυλα «δὲν εἶναι λευκαὶ αἰχρόνες», καὶ κατόπιν τὸ γνωστὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἄσμα «Σὲ περιμένω ὅταν ὁ ζέφυρος παίξῃ» καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισα δυνατὰ ν' ἀπαγγέλω τὴν εὐχὴν εἰς τοὺς ἀστέρας τοῦ Ἑβράκ, ἐκ τῆς τραγωδίας τοῦ Χαυτακώφ, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου προσέθετον πάντοτε τὰς λέξεις: «Ζιναΐδα, Ζιναΐδα!» ἀλλὰ οὐδέμια ἀπόκρισις ἤρχετο οὐδαμῶθεν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασεν ἡ ὥρα τοῦ γεύματος. Ἠκολούθησα τὴν ὁδὸν τῆς πεδιάδος τὴν φέρουσαν πρὸς τὴν πόλιν. Καλπασμός ἵππων ἠκούσθη ὀπίσθεν μου, ἔστρεψα καὶ εἶδον τὸν πατέρα μου μετὰ τῆς Ζιναΐδος, ἔστην καὶ ἀπεκαλύφθην.

Ὁ πατὴρ μου μειδίων ὤμειλε μετὰ τῆς Ζιναΐδος, ἥτις τὸν ἠχροῖτο, δάκνουσα τὰ χεῖλη της. Κατ' ἀρχὰς εἶδον αὐτοὺς, μετ' ὀλίγον ἐφάνησαν ἀπὸ μακρὰν ὁ Μπελοζόρωφ μετὰ τοῦ ἱατροῦ. Ὁ ἵππος τοῦ ἐγείρετο καὶ ἐκτύπη τοὺς πόδας του. Ὁ πατὴρ μου μετὰ τῆς Ζιναΐδος ἔτρεχον αὐτὴ μόλις ἤγειρε τοὺς ὀρθαλμούς της πρὸς τὸν πατέρα μου... ὁ δὲ Μπελοζόρωφ ἔτρεχεν ἐπὶ τῶν ἰχνῶν των ὀλοταχῶς καὶ κλαγκάζων τὴν σπάθην του. «Εἶναι κόκκινος ἄν καραβίδα, ἐσκέφθην, αὐτὴ δέ; Διατί αὐτὴ εἶναι ὠχρά.» Ἐτρεξεν δολόκληρον τὴν πρωΐαν καὶ εἶναι ὠχρά;»

Ἐσπευσα τὰ βήματά μου, ἵνα προφθάσω τὴν ὥραν τοῦ γεύματος. Ὁ πατὴρ μου ἐκάθητο πλησίον τῆς μητρός μου καὶ μὲ ἡχηρὰν φωνὴν ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιφυλλίδα τοῦ Journal des Débats· ἀλλὰ ἡ μήτηρ μου τὸν ἠκοῦστο ἄνευ προτοχῆς καὶ βλέπουσά με ἐπιστρέφοντα μὲ ἠρώτησε τί ἔγινε δολόκληρον τὴν ἡμέραν, προσέθεσεν δὲ, ὅτι δὲν τῆς ἀρέσκει νὰ χάνωμαι τίς εἶδεν ποῦ καὶ μὲ ποῖους. Ἡθέλησα νὰ τῆς ἀποκριθῶ ὅτι περιεπάτησα μόνος μου, ἀλλ' ἔστρεψα εἶδον τὸν πατέρα μου καὶ ἐπρωτίμησα νὰ σιγήσω.

(ἀκολουθεῖ)

Η 14 ΜΑΪΟΥ

Ἐσχάτως ἔλαβον δύο χειρόγραφα μετ' ἐπιστολῆς παλαιοῦ μου φίλου, λέγονός μοι, ὅτι ἐκληρονόμησε τὰ ἔγγραφα ταῦτα παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, μοι ἐπέτρεπε δὲ νὰ τὰ κάμω ὅτι θέλω.

Τὸ πρῶτον τετράδιον, γεγραμμένον καλλιγραφικῶς καὶ μὲ τὰ γράμματα κιτρινωμένα ἐκ τῆς πολυκαιρίας, εἶχε γραφῇ ἐπὶ τοῦ χονδροῦ ἐκείνου λευκοφάινου χαρτοῦ τῶν ἐπιστολῶν, ὅστινα μετεχειρίζοντο πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος, καὶ ἔφερον εἰς τὸ τέλος, διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς, τὴν ἐξῆς σημείωσιν·

«Κτῆμα Ὁγιόφθα, 14 Μαΐου 1841

Τὸ συμβάν τοῦτο εἶναι πραγματικόν. Ἀποθανὼν θὰ διατηρήσῃ ἄρα γε τὸν λόγον του; Ἄν συμβῇ τοῦτο, οἱ κληρονόμοι μου θὰ εὕρωσιν ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ τὴν ἐξηγητικὴν τοῦ συμβησομένου.

Ὁ ἀπόστρατος λοχαγὸς
IBAN ΑΦΟΝΑΣΙΕΒΙΤΣ ΠΡΑΤΣΩΦ».

Τὸ ἕτερον χειρόγραφον, βραχυτέρον καὶ ἀλλοίως μορφῆς, ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τοῦ 1861.

Τὸ πρῶτον τετράδιον

Τῷ 1831 συμμετείχον τῆς εἰς Πολωνίαν ἐκστρατείας. Ἡμεῖς νέος ἔτι, καὶ ὑπολοχαγὸς τῶν λοχιστῶν ἵππων τοῦ Νέου Ἀρχαγγέλου. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Μαΐου, ὁ διοικητής, ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ ἀρχηγείου μ' ἐκάλεσε καὶ μοι ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ στρατοῦ, κόμης

Θώλ, θέλων ν' αὐξήσῃ τοὺς διαγγελεῖς του, τὸν ἐπεφόρτισε νὰ τῷ ἀποστείλῃ δραστήριον καὶ νοήμονα ἀξιωματικόν.

— Σὲ ἐξέλεξα, προσέθηκεν ὁ συνταγματάρχης, ἀναχωρήσον λοιπὸν εὐθὺς.

Ὁμολογῶ, ὅτι μοι ἀπήρτισεν ἡ εἰδησις αὕτη, καὶ ἀκουσίως μου τὸ πρόσωπόν μου ἐκούρῳ πάσε.

— Δὲν φαίνεσαι εὐχαριστημένος, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης εὐθύμως.

— Ἡ ἀλήθεια εἶναι, συνταγματάρχα, ὅτι προετίμων ἀν κείνῳ εἰς τὸ σύνταγμα.

— Καὶ διατί;

— Ἀλλὰ διὰ πολλοὺς λόγους.

— Δῆλα δὴ ποίους;

— Ὡ! ἰδοὺ... Πρῶτον, δὲν ἐπεθύμουν ν' ἀποχωρισθῶ τῶν συναδέλφων μου· περὶ λαμπρὰ εἶς τὴν ἴλην μου, καὶ δευτέρον, εἰςέυρετε ὅτι εἰς τὸ ἀρχηγεῖν θὰ εὐρεθῶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κοῦφων ἐκείνων Πετροπολιτῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι διπλωμάται καὶ μεταξύ των ἀκόμη... Ἐννοεῖτε τότε ὅτι... ἡμεῖς οἱ μικροὶ τοῦ στρατοῦ ἀξιωματικοὶ... Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ στολὴ πρέπει ν' ἀπαστοράτῃ, καὶ ἐγὼ μόνον αὐτὴν ποῦ φορῶ ἔχω, καὶ αὕτη εἶναι ὀλίγον ἐπιδραμενὴν...

— Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι λόγοι, καὶ ὁ κόμης Θώλ οὐδὲ θὰ σκεφθῇ διόλου νὰ παρατηρήσῃ, ἐν τῇ στολῇ σου εἶναι παλαιὰ ἢ καινουργήσῃ. Χρειάζεται ἀνδρας καὶ ὄχι καλλωπιστάς. Ἀλλως τε, ὁ κόμης διέταξε νὰ τῷ ἀποστείλῃσιν ἕνα ἀξιωματικὸν ἀφ' ἐκείνης μεραρχίας, καὶ τοιοῦτοτρόπως δὲν θὰ ἴσῃ μόνος μεταξύ τῶν κοῦφων ἐκείνων. Ἐμπρὲς, πῆγαινε ἴσως εἶναι τὸ πρῶτον βῆμα τῆς μελλούσης τύχης σου.

Ἐπρεπε λοιπὸν ν' ἀναχωρήσῃ.

Μετὰ μίαν ὥραν, ἐπισαλθέντος τοῦ ἵππου μου, ἀνεχώρησα ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ στρατιώτου, πρὸς τὸ ἀρχηγεῖν.

Ἡ παρουσίασις πρὸς τὸν κόμητα Θώλ ἐγένετο καλῶς. Οἱ τρεῖς ἀξιωματικοὶ τῆς μεραρχίας μας, ἀποσταλέντες ταῦτο χρόνως μετ' ἐμοῦ, ἦσαν γνωστοὶ μου, οὕτως ὥστε ἡμεῖς οἱ μικροὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, εὐρεθέντες ἐν τῷ μέσῳ τῶν κοῦφων ἐκείνων, δὲν ἠθρονοῦμεθα ἑαυτοὺς μόνους. Συνεφωνήσαμεν νὰ ζῶμεν ὁμοῦ· ἡ μικρὰ μας περιουσία εὐρίσκειτο ἐν ἀρίστη καταστάσει, εἰς δ' ἐξ ἡμῶν θὰ ἐπετήρει τὰ τρῶφιμα, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι θὰ ἐξετέλουν τὰς διδομένας διαταγὰς.

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἡγγέλθη κινητοποίησις τοῦ ἀρχηγείου. Ποῦ καὶ ὁ αὐτὸς; Ἰδοὺ τὸ δὲν ἔλεγον εἰς ἡμᾶς τοὺς μικροὺς ἡ ἡμερησία διάταξις ἀνέφερεν ἀπλῶς, ὅτι ἡ θέλωμεν ἀναχωρήσῃ τὴν τὰδε ὥραν, τὴν πρῶτην τῆς ἐπισύσης. Βραδύτερον μόνον ἐνόησαμεν, οἱ συνάδελφοί μου καὶ ἐγὼ, ὅτι μετεβαίνομεν εἰς βοήθειαν τῆς σωματοφυλακῆς, καθ' ἣς ἐβάδιζεν ὁ ἀρχιστρατηγὸς τοῦ πολωνικοῦ στρατοῦ, Σηρζένετσκι, ὅστις πρὸ πολλῶν ἡμερῶν, ἐπιτηδεύοντα ἡπάτησε τὸν στρατάρχην Διέβιτς Ζαβαλιάνσκι ὡς πρὸς τὰς κινήσεις του καὶ τὰ σχέδιά του.

Ἡμεῖς ἔπρεπε νὰ βαδίσωμεν πρὸς τὸν ποταμὸν Νούρ· κατ' ἀρχάς, ἐνθυμούμαι κάλλιστα, τὸ ἀρχηγεῖν διηυδύνθη πρὸς τὴν κωμόπολιν Σουκάλφ. Εὐρισκόμεθα εἰς τὴν 8 Μαΐου. Ἄ! πόσον σκληρὰ μοι ἦτο ἡ σκέψις, ὅτι ἐβάδιζον ἀκινδύνως καὶ ἀτίμως, ἐν ᾧ τὸ σύνταγμα μου, τεθὲν εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν τοῦ στρατηγοῦ Οὐγκιούμωφ, ἐβάδιζε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ! «Οἱ συνάδελφοί σου μάχονται, ἐσουλλογίζομαι, καὶ σὺ μένεις ἐδῶ, τρώγων μετ' τὸν στρατάρχην... ὥραϊά!»

Ὁ Διέβιτς προῦχῶρε δυσθύμως· προφανῶς ἦτο δυσυρεστικὸς, διότι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ Σηρζένετσκι καὶ πρὸ πάντων ἀνήσυχος διὰ τὴν φρουράν, ἐκτεθειμένην εἰς τὸ νὰ ἔλῃ ὀπισθεν ἐλόκληρον τὸν πολωνικὸν στρατόν. Καὶ ὁ κόμης Θώλ ἐπίσης ἦτο δυσυρεστικὸς κατ' τοῦ Διέβιτς, οὕτως ἡ πεισμονή, τὸ ἀναποφάσιστον καὶ ἡ βραδύτης, καθ' ὑπερβολὴν ἀπήρεσκον εἰς τὸν δομητικὸν ἀρχηγόν μας. Ὅταν οἱ ἀρχηγοὶ εὐρίσκονται ἐν τοιαύτῃ διαθήσει, ὁ διαγγελεὺς πρέπει νὰ μὴ παρουσιάσῃ ἐμπροσθέν των, ἀλλ' ὡς τὴν παθαίνει, διότι εἶναι πάντοτε ἀνάγκη ἡ δυσαρέσκεια τῶν ἀρχηγῶν νὰ ἐκσπάσῃ ἐπὶ τινος, ἀδ' ἄφορον ποίῳ.

Προτὺ φθίσωμεν τὴν σωματοφυλακὴν, ἔδει νὰ διέλθωμεν τὴν κωμόπολιν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Διέβιτς ἦτο ἀναπορέστις ὡς πρὸς τὸ μέρος ὅπου θὰ διήρχοντο, ἀνεχώρησε πρὸς κατασκόπησιν μετὰ τοῦ κόμητος Θώλ καὶ τῆς ἀκολουθίας του. Ἐδωκεν ἐπιτάγην, ὅτι ὁ ἐχθρὸς, ἰσχυροτάτας δυνάμεις ἔχων, κατεῖχε

τοὺς ὑπερκειμένους τοῦ Νούρ λόφους, ὁ δὲ κόμης ἀπεφάτισε νὰ ἐκλέξῃ ὡς μέρος διαβάσεως τὴν κωμόπολιν Γρούνα, πρὸς ἣν ἐβάδισεν ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ μας, ἵνα κατασκευάσῃ γέφυραν. Τὸ ἐπιτελεῖον ἀρίκειτο εἰς Γρούνα τὴν 9 μ.μ. καὶ διὰ νὰ ἐπιτελεῖται τὴν διάβασιν τῶν στρατευμάτων, ἤρξαντο νὰ κατασκευάζωσι γέφυραν παραλλήλως τῆς πρώτης. Τὴν τελευταίαν ταύτην πορείαν μετὰ θλίψεως ἐνθυμούμαι, ἐνεκα τῆς ἀπωλείας τοῦ στρατιώτου μου, ἀποθανόντος εἰς διάστημα ὀλίγων ὥρων ὑπὸ τῆς χολέρας ἐκείνης, ἣτις ἤρξατο νὰ δεκατεύῃ τὸν στρατόν μας. Ὁ θάνατος τοῦ ἀτυχοῦς στρατιώτου μου μετὰ κατελίμπανεν εἰς ἀρκούντως δυσχερῆ θέσιν, διότι αὐδὲνα ἄλλον εἶχον ἵνα ἐπιμελήται τοῦ ἵππου μου καὶ τῶν πραγμάτων μου. Μέχρις οὗτο εὐρεν ἄλλον, οἱ στρατιῶται τῶν συναδέλφων μου ἀνέλαβον νὰ με ὑπερηρῶσι, καίτοι ὡς πρὸς τοῦτο δὲν ἤμην καὶ πολὺ ἀπαιτητικὸς.

Ἡ Γρούνα εἶνε ἀσημαντος κωμόπολις, κειμένη ὅμως κάλλιστα ἐπὶ τῶν ὕψωματων τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Βούγκ καὶ ἣτις μακρόθεν φαίνεται ὡς κεχωσμένη ἐντὸς μεγάλων κήπων.

Ἀπὸ τοῦ λυκόφωτος ἡ διάβασις ἐγένετο ταχέως καὶ ἐν τάξει, ἔκτακτος σπουδῇ ἐπεκράτει ἐπὶ τῆς δευτέρας γεφύρας, μόλις περὶ τὴν χαραυγὴν παυσάσης. Κατὰ τὴν δεκάτην ἐσπερινὴν ὥραν τὸ θέαμα ἦτο ἐξαιρετικόν. Ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ, πλησίον, μακρὰν, πανταχοῦ τὰ φῶτα τῶν ἀγρυπνῶν ἀνῆλθον, εἴτα ἡ σελήνη, πλησιάζει ἐφ' ὧς τὰς μακρὰς ἐκείνας σειράς τῶν ἀνδρῶν, ζώντων ποταμῶν, εἴτινες ἐβάδιζον κατὰ γραμμὴν ἀκαταπαύστως. Ἐν ᾧ τὰ πυροβόλα, καὶ αἱ φορηταὶ ἀμαξαὶ διήρχοντο τὴν πρώτην γέφυραν, τὸ πεζικὸν διήρχετο ἐπὶ τῆς ἐτέρας, μετὰ τὰς ἀπαστραπτούσας λόγχας των. Ὀλίγον κατωτέρω τὸ ἵππικον διήρχετο τὸν ποταμὸν, ἀκολουθοῦν βαθὺν πόρον, καὶ τὸ ὕδωρ ἀνεπιδόα ὁρμητικόν, ὡς ἀδαμάντινον δράγμα, ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἵππων.

Ὁ στρατάρχης καὶ ὁ κόμης Θώλ ἴσταντο ἐπὶ λόφου. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, στρατιῶται, ὑπάσπισται, ἀνεχώρουν καλπαίνοντες ἵνα φέρωσι διαταγὴν τινα. Ἡ ἀντίθεσις μεταξύ τῆς μεγαλοπρεποῦς ἐκείνης νυκτὸς καὶ τῆς ὑποκώφου κρότου τοῦ τριποδίζοντος πυροβολικοῦ, παρήγον ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν. Ἀκουσίως προησθάνετο τις συμφορὰν. Ἡ θωπευτικὴ χλιαρότης τῆς ἐαρινῆς ἐκείνης ἀτμοσφαιρᾶς, αἱ εὐωδία τῶν ἀνθίζοντων κήπων, οἱ λευκοὶ οἰκίσκοι, οἱ φαινόμενοι διὰ τῆς φύσεως ἀνεπαύοντο ἐν τῷ μέσῳ τῶν κήπων των, αἱ τρογμαμέναι μορφαὶ τῶν ἀβροδιαίτων, γυναικῶν καὶ παιδιῶν, ξένων εἰς τὰς συνταραττούσας τὴν χώραν των ἐπαναστάσεις καὶ συνωστίζομένων ἐπὶ τῆς φλιάς τῶν καλυθῶν αὐτῶν, πάντα ταῦτα ἐπείκον τὴν κηρίαν.

Εὐρισκόμην εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων ἀπὸ τοῦ κόμητος Θώλ, ὅτε ὁ στρατάρχης παρετήρησεν ἰσχυρὸν ἀνδρῶν ἱσταμένων παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου. Ἦσαν τρεῖς ἵππεις λοχιοφόροι, ἐξ ὧν, ὁ μὲν πρῶτος ἐκράτει εἰς χεῖρας σπάθην, οἱ δὲ δύο ἄλλοι εἶχον τὴν λόγχην ἐγκασιδῶς τοῦ ἐριπίου. Ὡδήγουν αἰχμαλώτους, ἕνα ἄνδρα καὶ δύο γυναῖκας, ἐξ ὧν ἡ μία ἐκράτει ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς παιδὸς. Οἱ αἰχμαλῶτοι οὗτοι καὶ οἱ συνοδοὶ αὐτῶν συνελθόντες ὑπὸ τοῦ πεζικοῦ, ὅπου ἀδιακόπως διήρχετο τὸν ποταμὸν.

— Ποῖοι εἰν' αὐτοί; ποῦ τοὺς ὤδηγοῖς; Πληροφορηθῆτε! διέταξεν ὁ Διέβιτς στραφεὶς πρὸς ἡμᾶς.

Ὁ κόμης Θώλ, παρατηρήσας με πρῶτον, μ' ἐπεφόρτισε νὰ ἐκτελέσω τὴν διαταγὴν τοῦ στρατάρχου.

Κατήλθον ταχέως τὸν λόφον καὶ εὐχαρίστας ἀνεγνώρισα ἱππέας τοῦ συνταγματῆς μου, ἐπὶ θε πλέων, τῆς ἴλης μου.

— Καλημέρα, Κεουδαρέφ! εἶπον τῷ λοχίᾳ, ποῖοι εἰν' αὐτοὶ οἱ αἰχμαλῶτοι; ποῦ τοὺς ὤδηγεῖτε;

— Τοὺς εὐρήκαμεν εἰς τὰς ἐμπροσθοφυλάκας, κύριε ἀξιωματικὲ, ἐπειδὴ δ' ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὰς σειρὰς μας διατάχθημεν νὰ τοὺς συλλάβωμεν καὶ νὰ τοὺς φέρωμεν εἰς τὸν δικαιοκλήτην. Ὅθ' ἵναι βοήθει.

Παρετήρησά τοὺς αἰχμαλώτους. Ἀνεμφεβόλως ὁ ἄνθρωπος ἦτο βοημὸς. Ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ πόδες του ἦσαν γυμνοί, ἡ γενεὶα καὶ ἡ κόμη ἐν ἀταξίᾳ, ἦτο δὲ ἐνδεδυμένος δι' ὑπακαμίσσου καὶ περισκελίδος ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος εἰς ῥάκη ὄντα· εἶχεν ὑπὸς τραχὺ καὶ βάνασον, οἱ δὲ μοχθηροὶ ὀφθαλμοὶ του ἐπλανῶντο πανταχοῦ. Παρ' αὐτῷ ἴστατο γυνὴ ἀγνώστου ἡλι-

κίας και άσχημος, ρυταρά και άθλία, συμμαζεμένη, ως διά ν' άποκυρβή των βλεμμάτων αυτή έκράτει τὸ παιδίον. Ἡ ἑτέρα αἰχμαλῶτος ἦτο εἰκεταέτις ώραία νεάνις, γυμνόπους, ἀλλ' ἔχουσα ἄνθη ἐπὶ τῆς ἀτάκτου κόμης της, καὶ τὸν ὠραῖον λαϊμόν της καὶ τὸ παχὺ σῶμά της ἡμικεκαλυμμένα δι' ἐρυθροῦ μανδουλίου. Εἶχαν ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ γένους της, τοὺς ἀμυγδαλωτοὺς μέλανας ὀφθαλμοὺς, εὐκαμπτος, τέλος ἐφαίνετο ὡς βασιλισσα. Ἐν ᾧ οἱ σύντροφοι αὐτῆς παρετήρουν δυσπίστως καὶ ὑπόυλως περὶ αὐτῶν, αὕτη τὸν ἀντίον, ἐκύτταζε κατὰ πρόσωπον, γαλήνιος καὶ προσεκτικῇ.

Ἀνῆλθον τὸν λορίσκον καὶ ἀνέφερον ὅ, τι ἤκουσα. Ὁ κομης με διέταξε νὰ συνοδεύσω ἐγὼ ὁ ἴδιος τοὺς αἰχμαλῶτους παρὰ τῷ διοικητῇ, νὰ περιμένω τὴν ἀνάκρισίν των, καὶ νὰ μεταδῶ ὅπως τὸν πληροφορήσω ὅσα ἤθελον μάθῃ.

ᾠδήγησα τοὺς αἰχμαλῶτας εἰς τὴν αὐλὴν, ἣν ὁ διοικητῆς κατεῖχεν, ἀλλ' ἐδέησε νὰ περιμεῖνω ἐπὶ μίαν ὥραν, διότι ὁ ἐπιφορτισμένος τὰ τῆς ἀνακοίνσεως ἀξιωματικὸς ἐνησχολεῖτο εἰς τοὺς λειποτάκτας τῶν ἐχθρῶν. Ἀνάψας τὴν ὁδοπορικὴν πίπαν μου, ἐκάθησα παρὰ μεγάλην πυρὰν, ἥτις ἔκαιεν ἐν τῇ αὐλῇ, εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν αἰχμαλῶτων, οἱ δὲ λογχοφόροι, ἱππεῖς μου, προσέσαντες τὰ ζωὰ μας καὶ ἀναφέροντες τοὺς αἰχμαλῶτους πρὸς τὸ ἀπόσπασμα, ἐξηπλώθησαν πλησίον ἡμῶν, ἅτε ληξάσης τῆς ὑπηρεσίας των.

Μεταξὺ τούτων εὐρίσκειτο νεαρὸς ῥώσος, Ναούμ Σερέδας, γενναῖος στρατιώτης, ἥπιος καὶ θρησκός. Ἐπὶ τινα καιρὸν διετέλεσεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου. Αὐτὸς θὰ μοι ἀρμόζει, ἐκεψάμην. Ὁ Σερέδας κάλλιστα θ' ἀντικαταστήσῃ τὸν δυστυχῆ μου Τσουπρώφ· πρέπει νὰ ζητήσω τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν κόμητα».

Αἶφνης ἤκουσα καγχασμὸν ἐν τῷ ὄμιλῳ τῶν ἱππέων καὶ τῶν βοηθῶν, εἶδον δὲ τὸν Σερέδαν ἀναπηδῶντα θίχην γαλῆς ζηματισμένης.

— ᾤ! διαβολοκόρη, ώραῖα μοῦ τὰ λέγει, ἀνέκραξε λίαν τετραγαγμένος... Ἄν τὸ ἤξευρα, δὲν θὰ τῆς ἐδίδα τὸ χέρι μου.

— Σερέδα, ἔλα ἐδῶ, τῷ εἶπον.

Ἐδραμε καὶ ἐτοποθετήθη ἔμπροσθέν μου εἰς προσοχὴν.

— Τί κάμεις ἐκεῖ; ἠρώτησες τὴν τύχην σου;

— Μάλιστα, κύριε ἀξιωματικέ. Τὴν λέγει ἡ νέα.

— Καὶ τί σοὶ προεῖπε;

— Ὅτι θὰ μὲ... ἴσως μωρολογεῖ ἡ ἀχρεΐα· ἀλλὰ λέγει, ὅτι κάνενα καλὸν δὲν βλέπει δι' ἐμέ, καὶ ὅτι θὰ σκοτεθῶ τὴν 14 Μαΐου. Βλέπει αἶμα.

— Καὶ τὴν πιστεύεις, τρελλέ;

— Μὰ, κύριε ἀξιωματικέ, ἐγὼ τίποτε δὲν ζεύρω, ἡ νέα λέγει μόνον ὅτι θὰ μὲ σκοτώσουν...

— Λοιπὸν, ἔως ὅτου σὲ φονεύσουν, θέλεις νὰ ἔλθῃς εἰς ἐμὲ διὰ νὰ κὲ ὑπηρετῇς;

— Μὲ μεγάλην μου χαρὰν, κύριε ἀξιωματικέ.

— Καλὰ. Εἶπε εἰς τὸν Κουδάρεφ, ὅτι θὰ ἔλθῃτε καὶ οἱ δύο μαζί μου. Ἄν μοι δώσουν τὴν ἄδειαν νὰ σὲ πάω, θὰ μείνῃς, ἄλλως θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν ἱλὴν. Τώρα, πῆγαινε νὰ ἀναπαυθῇς!

— Ὑπακούω, κύριε ἀξιωματικέ.

Καὶ στραφείς πρὸς τὰ ἀριστερά, μετέβη πρὸς τοὺς συντρόφους, πλησίον τῆς πυρᾶς, ἔνθα ἡ σίβυλλα, ὀκλαδὸν καθήμενὴ καὶ ἐστραμμένη πρὸς τὸ φῶς, προέλεγε τι εἰς παχὺν νέον, οὐτινος τὴν χεῖρα ἐκράτει. Ἐπλησίασα καὶ ἐγὼ, ἀπαντες δὲ ἠγέρθησαν ἐν σπουδῇ.

— Λέγει τὴν τύχην; ἠρώτησα.

— Πολὺ καλὰ μάλιστα, κύριε ἀξιωματικέ. Λέγει πάντοτε καὶ καλὰ.

— Πῶς συνεννοεῖσθε ὅμως; Σὺς ὀμιλεῖ εἰς τὴν γλῶσσάν της, καὶ τῆς ἀποκρίνεσθε εἰς τὴν ἰδικὴν σας;

— Ὅχι, κύριε ἀξιωματικέ, εἶναι πονηρὰ, εἰξεύρει ὀλίγα ρωσικὰ καὶ ὅταν δὲν τὴν ἐννοοῦν, ὀμιλεῖ πολωνικά.

Ἡ βοήμις, πάντοτε ὀκλαδὸν καθήμενὴ, μ' ἐθεώρει διὰ τῶν ὠραίων τολμηρῶν ὀφθαλμῶν της.

— Δεῖξτε τὸ χέρι σας, εἶπε πολωνιστὶ, τείνουσα τὴν ἰδικὴν της ἀνεωγμένην. Δόσατέ μοι τὴν, θὰ ἶδω τὸ μέλλον καὶ μὰ τὸν Θεόν, μόνον τὴν ἀλήθειαν θὰ εἰπῶ.

Ἐπεχώρησα εἰς τὸν περασμὸν καὶ κάμψας τὸ γόνυ πλη-

σίον αὐτῆς, τῇ παρέδωκα τὴν χεῖρα μου. Οἱ στρατιῶται παραχρῆμα, μετὰ τὴν διακρίνουσαν τούτους διάγνωσιν, ἀπεσύρθησαν σιωπηρῶς, ἀφέντες ἡμᾶς μόνους παρὰ τὴν πυρὰν. Ὁ γέρον βοήμις, μακρύτερον ὀλίγον καὶ κρατῶν τὰ γόνατά του ἐντὸς τῶν χειρῶν του, παρετήρει ἀσκαρῶς ἀμυκτεῖ τὴν φλόγα σκυθρωπῶς καὶ ἡλιθίως, ἡ δὲ ἀντιρροφία τοῦ προσέπαθει ν' ἀποκοιμίσῃ τὸ ἐξυπνήσαν παιδίον.

Ἡ νεάνις, ἐσχυμένη ἐπὶ τῆς χειρὸς μου, ἐφαίνετο ἐξετάζουσα τὰς γραμμὰς της μετ' ἐκτάκτου προσοχῆς. Εἶτα, μετὰ μακρὰν σιγὴν, μετὰ προεῖπε τιμὰς, πλούτη, ἔρωτα, ἀναμνηστικὰ εἰς πάντα ταῦτα τοὺς ἀγγέλους, τὴν Παρθένον καὶ τοὺς ἁγίους. Ἰδὼν ὅτι μοὶ ἐπανελάμβανεν ἀπλῶς τὰ συνήθη.

— Ὅλα αὐτὰ, εἶπον ἀποσύρας τὴν χεῖρά μου, εἶναι ἀνοησίαι· ἂν δὲν ἔχῃς τι καλλίτερον νὰ εἴπῃς, σιώπησον. Καλλίτερον νὰ σιωπήσῃς παρὰ νὰ λυαρῇς.

Ἡ νεάνις με ἐκύτταξε σοβαρῶς.

— Π.εῖπες εἰς τὸν ἱππέα ἐκεῖνον τὴν χρονολογίαν τοῦ θανάτου του, προσέθηκα.

— Ναί, ἀπεκρίθη ἡ βοήμις θεωροῦσα με πάντοτε προσεκτικῶς, καὶ τὸ βλέμμα της μοὶ ἐφάνη ἐκφράζον λύπην καὶ οἶκτον.

— Ἀλήθειαν εἶπες;

— Δὲν γελοῦν, ὅταν προλέγουν τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου.

— Εἰμφορεῖς νὰ μοὶ εἴπῃς τὴν ἰδικὴν μου;

— Διατί ὄχι; Ἐπὶ πάσης ἀνθρωπίνης χειρὸς, εἶναι γεγραμμένη ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου, ἀλλὰ δὲν εἰμφορεῖ νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ ἡ τυχοῦσα βοήμις.

— Λοιπὸν ἀνακάλυψέ την!

Καὶ ἔτεινα αὐτὴς τὴν χεῖρα. Ἀλλ' ἡ νεάνις ἐδίσταζε νὰ τὴν λάβῃ.

— Διατί θέλεις νὰ τὴν μάθῃς; εἶπε συνφρυωθεῖσα.

— Θέλω νὰ μάθω ἀκριβῶς πότε θ' ἀποθάνω...

— Χμ! αὐτὸ δὲν θὰ σὲ κάμῃ εὐτυχέστερον...

— Τότε διατί τὸ εἶπες εἰς τὸν ἱππέα;

— Ὡ! αὐτοῦ πλησιάζει ὁ θάνατός του, σὺ ὅμως θὰ ζήσης ἀκόμη...

— Ἐλα, λέγε! Θέλω νὰ μάθω...

Καὶ τὴν φορὰν ταύτην, ἡ νεάνις λαβοῦσα τὴν χεῖρά μου τὴν ἐστρεψεν αὐτὴς πρὸς τὴν φλόγα.

Θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι ἐπανελάμβανε σιωπηρῶς τὰς πρώτας ἐρεῦνας της μετὰ προσεκτικὴν ἐξέτασιν ἐφάνη ὅτι τὴν φορὰν ταύτην ἔβλεπε διακριτικῶς κάτι. Εἶτα με ἐθεώρησε θλιβερώς πάλιν.

— Ἐ! λοιπὸν, τί; Τίποτε δὲν μοὶ λέγεις; Δὲν φοβοῦμαι ὅμως. Μὴ φοβεῖ τίποτε!... Πότε;...

— Τὴν 14 Μαΐου, εἶπε βραδέως.

Ἡσθάνθην ἐμαυτὸν ὠχρίωντα, ἡ δὲ χεῖρ μου ἔφερεν ἐντὸς τῆς ἰδικῆς της.

— Τί βλέπεις; θὰ φονευθῶ, ναί ἢ ὄχι;

— Βλέπω αἶμα, εἶπεν ἡ βοήμις διὰ βατῆς καὶ γλυκυτέρας, ἀλλ' ἐντόνου φωνῆς.

Ἐρρίψα ἐπὶ τῶν γονάτων της χρυσοῦν νόμισμα, καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν θέσιν μου.

Μετ' ὀλίγον, ἐκάλεσαν τοὺς βοηθοὺς. Ἡ ἀνάκρισις οὐδὲν μᾶς ἀπεκάλυψε. Δύο τῶν νομαδικῶν ἔκεινον οἰκογενεῖν εἰχον σταθμεύσῃ ἀπὸ τῆς προτεραίας ἐν Γρούνα, ὡς ἐπεδεδαιώσε χωροφύλαξ ἀποσταλεῖς ἐπιτοπίως. Μία τούτων, πατὴρ μετὰ παιδίου καὶ νεάνις, κατέλιπε τὴν κωμόπολιν τὴν χαρκαυγὴν τῆς προτεραίας, πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς μας, ἵνα ἐπαγγέλλῃ σὲν δνόματι τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ γείτονα χωρία καὶ ἐπανερχομένη εἰς τὰς σκηνάς της, συνελήφθη ὑπὸ τῶν σκοπῶν μας. Ὁ ἀρχηγὸς διέταξε τὴν ἀμεσον ἀπελευθέρωσιν τῶν αἰχμαλῶτων.

Ὅταν οἱ συλλαβόντες τοῖς ἐπιστρέψαν, ἐπαφελήθην τῆς εὐκαιρίας ἵνα ζητήσω τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ κόμητος ὅπως κρατήσω ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸν ἱππέα μου, ἔνεκα τοῦ αἰφνιδοῦ θανάτου τοῦ ὑπερετοιμῆτος με στρατιώτου. Ὁ κόμης συγκαταστή καὶ εἰδοποίησε τὸν διοικητὴν τοῦ συντάγματος παρ' ᾧ ὑπηρετεῖ ὁ Ναούμ Σερέδας, ὅτι θὰ ἔμεινεν αὐτὸς ὑπηρετῶν τὸ ἐπιτελεῖον.

— Λοιπὸν, φίλτατέ μοι, ἔμεινες! εἶπον πρὸς τὸν Σερέδαν

Ἐπειδὴ ἡ βοήμη μου προσηγγεῖς τὴν ἰδίαν μὲ σὲ ἡμέραν τοῦ θανάτου, θὰ φύγωμεν μαζὶ.

— Βίμαι εὐτυχής, διότι εὐρίσκομαι εἰς τὴν ὑληρεσίαν σας, κύριε ἀξιοματικέ, ἀπὸ τὴν σὺν ἐκείνους ἀπλῶς.

Κατὰ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἐσπέρας ἡ προφητεία ἐχρησμεύσεν ὡς θέμα εὐθύμου συνομιλίας τῶν συναδέλφων μου καὶ ὡς πρόσχημα ἐν-ταυτῷ, ἵνα κενώσωσι πρὸς τιμὴν μου δύο ἡ τρεῖς φιάλας καμπανίου, ἀγορασθείσας πρὸς τοῦ τροφῶτος τοῦ ἐπιτελείου. Ὀλίγον χρόνον εἶχον ἵνα γάρῃ τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου καὶ μεταξὺ τούτων ὁ γαλλικὸς αἶνος δὲν ἦτο ἀξιεκαταφρόνητος.

Τὴν 10 Μαΐου ὁ κόμης Θωλ κατέλιπε τὴν Γρούναν διευθυνθεὶς πρὸς βορρᾶν, καὶ αὐτοπροσώπως διεύθυνε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν ἐφοδὸν κατὰ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ στρατηγοῦ Λουβένσκη, περικυκλωθέντος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τῶν ἡμῶν. Ἐπολέμησαν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης, ὁ δὲ ἐχθρὸς καίτοι ἡττηθείς καὶ διασκορπισθείς, κατῴρωσε νὰ ὑπεκφύγῃ, χάρις εἰς τὴν νύκτα, καὶ προστατευόμενος ὑπὸ τῶν τελευτῶν καὶ τῶν βασάνων, ἵπου τοῦ ἡμέτερον ἱππικὸν δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἡ ἡμέρα τῆς 11 διήλθεν ἐν ἀπραξίᾳ καὶ προσδοκίᾳ, ὁ δὲ στρατάρχης, οὐδεμίαν εἰδήσιν ἔχων περὶ τῶν κινήσεων τοῦ ἐχθροῦ, ἐπανέπεσεν εἰς τοὺς συνήθεις δισταγμούς του. Κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἔλαβε παρὰ τοῦ μεγάλου δουκὸς Μιχαήλ τὴν ἀνυπομῶνας περιμενομένην εἰδήσιν: ὅτι ὑπεχώρησε, ἡ δὲ σωματοφυλακὴ, ἀπὸ τῆς ἐπιούσης ἤθελε βαδίσει εἰς κατεύθυνσιν αὐτοῦ κατὰ τῆς Μενγίνας. Καθησυχάσας περὶ τῆς τύχης τῆς σωματοφυλακῆς, ὁ στρατάρχης ἀπεφάσισε νὰ μεταχειρισθῇ ἀπάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, ἵνα προκαταλάβῃ τὸν ἐχθρὸν εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς ἀποχωρήσεως αὐτοῦ.

Αἱ κινήσεις ἡμῶν, μάλιστα περὶ τὴν ἐσπέρην ἤρξαντο, οὕτως ὥστε, βραχὺν σταθμὸν ἠδυνήθημεν νὰ κάμωμεν μέχρι τοῦ χωρίου Κλούβερο, καὶ τὴν ἐπιούσαν μόνον 12 ἀνιχώμεθα εἰς Βισόδο-Mojobedo. Ἐνταῦθα ὁ στρατάρχης δέταξε νὰ βαδίσωμεν εἰς δύο σώματα κατὰ τοῦ Σχοῦκοβο, δρόμον ὁ στρατὸς μετ' ἀνάπαυσιν ὥσων τινα, ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του, τὸ μὲν δεξιὸν, ἐκεῖ ἔνθα εὐρίσκετο ὁ Διέβις εἰς Πούσκη, τὸ δὲ ἀριστερὸν εἰς Λουβοτίν.

Τὴν ἡμέραν τῆς 12 πνιγρὰ θερμότης ὑπῆρχε. Τὰ σώματα προῦρουον ἐντὸς νεφῶν κονιρτοῦ, οὐδὲν ὁ ἐκρινέ τις εἰς τινων βημάτων ἀπόστασιν· ἀλλ' οἱ ἄνδρες ἡμῶν ἐβάδιζον θαρραλέως, εὐθύμως, καὶ πανταχοῦ, ἐξ ὁρμευμένου, ἐνόουν ὅτι μάχη προπαρασκευάζεται.

Τὸ πρῶτον σῶμα ἀρίκετο εἰς Πούσκη τὴν νύκτα μόλις. Τὸ πεζικὸν μας ἔκαμε τὴν ἡμέραν ἐκείνην πενήκοντα βέστια, μετὰ πενθήμερον δὲ αταναγκαστικὴν πορείαν, ἀπῆλθαν εἰς κοστὶ μόλις δ' αὖ νὰ κάμωμεν τὴν ἐπιούσαν. Τὴν μικρὰν κόμην εὐρόμεν κατεστραμμένην, ἐκ τῆς ἐκκλησίας καὶ δύο οἰκίσκων, διαφυγόντων τὸν κίνδυνον ὡς ἐκ θύματος. Ὁ Διέβις καὶ τὸ ἐπιτελεῖον του ἐνεκατεστάθησαν, ἡμεῖς δὲ οἱ ἄλλοι, διήλθον, ὡς εἶπε, τὴν νύκτα εἰς τὸ ὑπαίθριον. Οὐδεμίαν ἀδικησιν πρὸς ὑπνον· τὰ πάντα ἡγγέλλον τὴν γεινῆσιν τοῦ ἐχθροῦ. Τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἡκούσαμεν τὸ πυροβόλον· ἦτο ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ στρατηγοῦ Βέργ, σαφῶς προὐ αὐτῆς τὴν πολωνικὴν ὀπισθοφυλακὴν. Ἠλπίζετο, ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς ἐπιούσης ἤθελεν εἶναι κρίσιμος. Πανταχοῦ, καὶ πρὸ πάντων ἐν τῷ ἐπιτελείῳ, ἐπεκράτει ἡ προηγουμένη τῆς μεγάλης μάχης κίνησις. Πανταχοῦ ἐφάνον ἐφιπποὶ ἀγγελιοφόροι, καὶ μόλις διερχόμενοι, ἀντήλλασσον λέξεις τινάς. Μέχρι τῆς χαρᾶν, αἱ κινήσεις σκιά, ὅπισθεν τοῦ παραθύρου τοῦ στρατάρχου, ἔλεγον ἀρκούντως ὅτι τὰ πάντα παρεσκευάζοντο πρὸς θριστικὴν κίνησιν.

Κατὰ τὰς μακρὰς τυχῆς ὥρας, ἀρίστον αἶσθημα μὲ εἶχε κατελάβῃ. Ἡ ἐπάρτος προφητεία μοι ἐπανηρχετο εἰς τὸν νοῦν· εἰς μάτην διελογιζομένη, ὅτι ἦτο παράλογον νὰ συγκινῶμαι ὑπὸ τριούτων ἀνοησιῶν, εἰς μάτην πρὸς τὰς συλλογισθῶ ἄλλο τι· ἐλάλουν πρὸς τοὺς συναδέλφους μου, ἕκαστα λεπτὰ μερῇ ἐπιθεώρησιν τῆς μικρᾶς παρουσίας μου, ἐμέτρων διὰ χαλκῶν μου, ὑπελόγιζον, κατὰ τὰς πιθανότητας, πόσα μοι ἔμενον ἵνα φθάσω εἰς τὴν βαθμὴν τοῦ λοχαγοῦ δευτέρας τάξεως, ἐξήταζον τὰ ζῶα, τοὺς χαλινούς αὐτῶν... οὐδὲν κατῴρουν. Οἱ μαντικοὶ λόγοι: « 14 Μαΐου » ὅγλα δὴ ἡ ἐπαύριον, ἔμενον πυρίνοις γραμμασί, ὡς τὸ Μ α ν έ, Θ ε κ ε λ,

Φ α ρ ές, τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς καὶ μοι κατέκαιον τὸ μυελὸν μου. Ὡμοιάζον πρὸς κατὰδικασμένον εἰς θάνατον, ὁ ὅποιος, ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἐλπίσει. Κατηρώμην τὴν βοήμην, καὶ ἀπετροπιάζομην τὴν ἀδυναμίαν, ἥτις μ' ἔκαμε νὰ τείνω αὐτῇ τὴν χεῖρά μου... Ἄν δὲ οὐδὲν συνέβαινε; Τί ἄθλιος δειλὸς ἐφαινόμην πρὸς ἑμαυτόν! Καὶ μόνον εἰς ἑμαυτόν θὰ ἐφαινόμην;...

(ἀκολουθεῖ)

ΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΕΝ ΡΩΣΙΑ

Ἀπὸ πεντηκονταετίας ἡ ἐπίσημος θρησκεία τῆς Ρωσσίας εὐρίσκεται ἐν τῇ αὐτῇ κρίσει θέσει, εἰς ἣν περιῆλθε καὶ ὁ καθολικισμὸς ἐν τῇ Δύσει ἀπὸ χρόνου μακροῦ. Ἡ ὀρθόδοξος θρησκεία, ὑποστηρίξιμένη παρὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ κλήρου, κατήντησε νὰ εἴναι ἀπλὴ ἐκπλήρωσις ἐξωτερικῶν τιμῶν τύπων, μὴ ἀνταποκρινομένη εἰς τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐν τῇ θρησκείᾳ ἐπιζητεῖ τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τοῦ τε ἰδιωτικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Γίνεται λοιπὸν παρὰ τῷ λαῷ ζωντὰ πνευματικὴ ἐργασία, ἥτις δὲν ἀρκεῖται νὰ καταπολεμῇ θρησκευτικὰ δόγματα, ἀλλὰ τείνει νὰ δημιουργήσῃ πρωτότυπα συστήματα κοινωνικοῦ βίου.

Καὶ πράγματι, μεθ' ὅλην τὴν αὐστηρότητα, μεθ' ἧς ὁ νόμος τιμωρεῖ ἐν Ρωσίᾳ τοὺς ἀπομακρυνόμενους τῆς θρησκείας τοῦ Κράτους — τιμωρίας ἀφαιρούσης παρὰ τῶν ἀνθρώπων τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου καὶ ἐκθετούσης αὐτοὺς εἰς παντοειδῆς καταδιώξεις — μεθ' ὅλα, λέγομεν, ταῦτα, ὑπάρχουσιν ἐν Ρωσίᾳ σήμερον δεκατρία ἐκατομμύρια χριστιανικοῦ, ἀνηκόντων εἰς μεγάλην ποικιλίαν αἱρέσεων, αἵτινες τοῦτο ἔχουσι τὸ κοινόν, ὅτι εἰσὶ χειρουργημένοι τῆς ἐπισήμου ἐκκλησίας, ἣν δὲν ἀναγνωρίζουσι. Παράτηρητέον, ὅτι τὸ κίνημα τοῦτο λαμβάνει χώραν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον παρὰ ταῖς ἐργατικαῖς καὶ ἀγροτικαῖς τάξεσιν. Αἱ πεπολιτισμένοι τάξεις ἐν Ρωσίᾳ ἀπὸ μακροῦ χρόνου διακρίνονται διὰ τῆς ἀδιαφορίας αὐτῶν πρὸς τὰ θρησκευτικὰ· διότι, παρ' αὐταῖς τὰ θρησκευτικὰ δόγματα ἀντεκατεστάθησαν διὰ φιλοσοφικῶν δοξασιῶν, στηριζομένων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐπιστήμην, ἐνῷ οἱ χωρικοὶ, οἱ βιοῦντες ὑπὸ τὸν ζυγὸν αἰωνίας ἀθλιότητος καὶ πτωχείας, παντοειδῶς καταπιέσεων καὶ φόρων καταθλιπτικῶν, ὄντες ἐστερνημένοι τῶν εὐεργετημάτων τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἀναζητοῦσι τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀλήθειαν ἐν θρησκείᾳ, ἥτις νὰ μὴ διατελῇ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν βίον των, καὶ ἥτις, καίτοι διασώζουσα τὰς ψυχὰς των, νὰ δύναται νὰ τοῖς παρέχῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐμερίαν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης.

Πρὸς βορρᾶν, καθὼς καὶ πρὸς νότον, πρὸς ἀνατολὰς καθὼς καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ρωσσίας, αἱ αἱρέσεις φύονται ὡς ὁ χόρτος, καὶ λαμβάνουσι διαφόρους μαρφὰς, ἀπὸ τοῦ ἀπολύτου μυστικισμοῦ, τοῦ ἀσκητικοῦ, μέχρι τοῦ πραγματικωτέρου ὀρθολογισμοῦ. Σχεδὸν καθ' ἑκάστην οἱ ἀνταποκρίνεται τῶν ἐφημερί-